COĞRAFYANIN İVMESİ

ÜCRETSİZ DERGİSİ

5
ŞUBAT SAYISI

- Türkiye'de Tarım
- Türkiye'de Hayvancılık

YARARLANILAN KAYNAKLAR

COĞRAFYACI - YAZAR
Kemal ARSLAN

ÖN SÖZ

Değerli Arkadaşlar; İmkânlarımız elverdiği müddetçe her ay bir üniteyi sizlerin hizmetine sunacağım. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı konunun kemik bilgileri, her bir bilginin pekişmesi için ÖSYM standardında en az bir soru ile örneklendirme mevcuttur. Ayrıca son kısımda konunun pekişmesi için çok sayıda soru ekli olacaktır. Özellikle imkânları kısıtlı olan KPSS çalışanlarını düşünerek daha yoğun mesai harcıyorum inşallah ziyadesiyle faydası olacaktır.

1. 2. 3. ve 4. Dergiye ulamayan arkadaşlar sosyal hesaplarımızdan ulaşabilirler!

Bu çalışmada bize her türlü desteği sağlayan **kitapsec.com, Salih Asef İPİN, Mehmet BOZKOYUN, Koray KOR, Ebru ÜÇER, İbrahim Ulaş BALDEMİR**'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Sorularınız için iletişim:

Kemal ARSLAN: **https://www.instagram.com/cografyacikemalarslan/**

İbrahim Ulaş BALDEMİR: **https://www.instagram.com/sosyalhocamm/**

Kemal Arslan

İvme Yayınları- Coğrafya yazarı

TARIM

İnsanların toprağı işleyerek çeşitli kültür bitkileri yetiştirmesi ve onlardan ürün elde etmesine **tarım** denir.

Türkiye Topraklarının Kullanımı

- Türkiye, dağlık ve engebeli bir ülke olduğu için ekili – dikili arazi oranı oldukça düşüktür.
- Ayrıca bu arazinin bölgelere dağılışı da düzensizdir.
- Türkiye topraklarının % 32'sinde **tarımsal** faaliyetler yapılırken % 28'ini ormanlar işgal etmiştir.
- Geniş bir alan ise çayır ve mera (%18) olarak kullanılmaktadır.

➨ Ürünlerin tarım alanlarına dağılışına bakıldığında en büyük pay %72,5 ile **Tahıllar** ilk sırada yer alır. Baklagiller ve Yumrulu bitkiler %6,2, Şekerpancarı, çay ve yem bitkileri %7,2, Yağlı tohumları %4,3 Saman ve ot %9,8 civarıdır.

Ekonominin Temel unsurlarını(Üretim-Tüketim-Dağıtım) etkileyen faktörler

Doğal faktörler: Coğrafi konum, iklim özellikleri, yer şekilleri, toprak, su kaynakları, doğal afetler yeraltı kaynakları

Beşeri faktörler: Nüfus, devlet politikaları, teknoloji, savaş ve iç karışıklıklar, salgın hastalıklar, reklam, gelir düzeyi, çevre sorunları

Ekonomik faaliyet türleri

Birincil ekonomik faaliyet grubu (Primer): Tarım, balıkçılık, ormancılık, hayvancılık, madencilik

İkincil ekonomik faaliyet grubu (sekonder): Sanayi, inşaat, enerji

Üçüncül ekonomik faaliyet grubu (tersiyer): Eğitim, sağlık, ulaşım, ticaret, turizm, yargı, bankacılık, sigortacılık, pazarlama

Dördüncül ekonomik faaliyet grubu (kuaterner): Donanım, yazılım

Beşincil ekonomik faaliyet grubu (kuiner): Genel CEO'lar, genel yöneticiler

Tarımı etkileyen doğal faktörler: İklim, yer şekilleri, toprak, su kaynakları ve coğrafi konumdur.

Tarımı etkileyen beşeri faktörler: Sulama, gübreleme, toprak analizi, makineleşme, tohum ıslahı, zirai mücadele ve destekleme alımlarını kapsar.

TÜRKİYE'DE TARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. Sulama: Sulama kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde tarımın en önemli sorunudur. Akarsuların derinden vadilerden(Fırat, Dicle Nehirleri) aktığı ve rejimlerinin düzensiz olduğu alanlarda sulama sorunu ancak barajlarla giderilir.

Sulama ile birlikte:

- Ticari tarım yaygınlaşır.
- Kırdan kente olan göç azalır.
- Nadas alanları azalır.
- Makine kullanımı artar.
- Tarımsal verim artar.
- Tarımın yapıldığı alanlar genişler.
- Ürün çeşitliliği artar.
- Üretimde yıldan yıla dalgalanma azalır.
- Tahıl (Buğdayı çavdar, yulaf, arpa) ve baklagillerin (nohut, mercimek) ekim alanı daralır.
- Sanayi ürünlerinin üretimi ve ekim alanı artar.
- İklime olan bağımlılık azalır.
- Üretimde süreklilik sağlanır.

➨ Sulama türlerinin en ilkel verimsiz olanı **salma(vahşi)** tekniğidir. En modern verimli olanı ise **yağmurlama** ve **damlatma** yöntemidir.

➨ Sulama ile ilgili Türkiye'de ise GAP, KOP, Trakya Gelişim Projesi (TRAGEP) önemli su projeleridir. Şanlıurfa'daki Suruç tüneli ise dünyanın 5. uzun sulama tünelidir.

➨ Sulama ile birlikte üretim alanı genişleyen ürünlerin başında pamuk, Antep fıstığı, ayçiçeği, tütün, mısır, soya fasulyesi ve sebze gelmektedir.

2. Gübreleme: Gübreleme ile toprağa mineral ve organik maddeler takviye edilerek verim artırılır. Hayvansal (doğal gübreler daha çok yakacak olarak kullanılır=tezek) ve suni diye ikiye ayrılır. Suni gübrenin hammaddesi olan fosfat, Türkiye'de yetersiz olduğu için ithal edilmektedir. Bu yüzden gübre pahalı olup sınırlı kullanılır.

3. Toprak analizi ve zirai mücadele: Toprak analizinde toprağın kimyasal özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklere uygun tarım ürününün ekip verimi arttırma işidir. Toprak analizi laboratuvar ortamında yapılır. Tahlili ve tanımı iyi yapılan topraktan daha fazla verim alınır, böylece toprağa az zarar verilmiş olur. Toprağın iyi tanınması, zehirli bitkilerden temizlenmesi şeklinde de çalışmalar yapılmaktadır.

4. Makineleşme: Teknik araç ve gereçlerin (traktör, biçerdöver vb.) tarımda kullanılmasıdır. 1950-53 yılları arasında Marshall yardımıyla 40 binden fazla traktör Türkiye'ye giriş yaparak makine yaygınlaşmıştır.

Makine kullanımı her yörede yeterli ölçüde gelişmemiştir.

Bunun Sebepleri:

- Tarım arazilerinin bir kısmı makine kullanımına elverişsiz(engebeli) olması
- Tarım topraklarının miras yoluyla parçalı bir yapıda olması
- İş gücünün bazı bölgelerde daha ucuz olması,
- Çiftçinin alım gücünün düşük olması

Tarımda makine kullanımı ile birlikte;

- Verimi artırır,
- Tarla alanı genişler,
- Hasat süresini kısaltır,
- İşsizliğe de neden olur,
- Kırdan kente göç artar.

5. Destekleme alımları: Devletin belirlediği bir taban fiyat üzerinden çiftçiden ürün almasıdır. Destekleme alımı dünyanın birçok ülkesinde uygulanır.

Destekleme alımı ile birlikte;

- Ülkenin tamamında standart bir fiyat belirlenir.
- Keyfi fiyat artışlarının önüne geçilir.
- Bölgesel fiyat farklılıkları ortadan kaldırılır.
- Çiftçi fiyat dalgalanmasından korunur.
- Ürünün çiftçinin elinde kalması engellenir.
- Ürünlerin sağlıklı bir pazar ortamda satılmasına sebep olur.

Not: *Kuru üzüm, kuru incir, kayısı, pamuk, şekerpancarı, buğday, çay, anason, keten, kenevir, ayçiçeği, haşhaş, fındık, mısır ve yem ürünleri destekleme alımlarının yapıldığı ürünler.*

6. Tohum Islahı: İyi tohum verimi artırır. Biyo – genetik mühendislerinin çalışmalarıyla en iyi tohum elde edilir. Türkiye'nin değişik yerlerinde ıslah istasyonları, araştırma merkezleri ve üretme çiftlikleri kurulmuştur. Tohumların önemli bir kısmını İsrail ve Hollanda gibi ülkelerden **ithal** edilmektedir.

7. Pazarlama: Üretilen malların iç ve dış piyasalarda tüketilmesi, satılması ancak pazarlama ile gerçekleşir. Bu amaçla devlet birçok tarım ürününde destekleme alımı yapmaktadır. Reklam, tanıtım, ulaşım, ambalaj ve iletişim pazarlamanın öne çıkan unsurlarıdır.

Tarımı Destekleyen Kuruluşlar: Ziraat Bankası, Tarım Kredi ve Tarım Satış kooperatifleri, Türkiye Zirai Donatım Kurumu (TZDK), Devlet Üretme çiftlikleri, Pankobirlik, Antbirlik, Çaykur, Çukobirlik, Fiskobirlik, Toprak Mahsulleri Ofisi, TARİŞ, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri tarımı destekleyen önemli kuruluşlardır.

Arazi toplulaştırılması: Türkiye'de miras yoluyla veya başka nedenlerle ayrılmış olan toprakların birleştirilmesi yolunda atılan adımdır. Böylece zaman kaybı ile işletme sayısı azalır, sulama giderleri ve arazilerin boş bırakılması önlenilmiş olur. Bu aynı zamanda toprak reformunu devamı niteliğindedir. Ancak Türkiye'de arazinin çok engebeli olması toplulaştırmayı engellemektedir.

Tohum Gen Bankası: Türkiye'nin dört bir yanından gelen 107 bin çeşit tohum Ankara'da bulunan Tohum **Gen Bankası**'nda saklanmıştır. Dünya'nın 3. Büyük tohum bankasıdır.

Tarımda sübvansiyon: Gübre, yem gibi girdiler çiftçilere maliyetinin altında verilir. Aradaki farkı devlet öder. Ya da çiftçinin ürettiği tarım ürünleri, belirlenmiş fiyattan devlet ya da devletin yetkilendirdiği kuruluşlarsa satın alınır.

TARIM YÖNTEMLERİ

Enter kültür: Bir tarlada iki çeşit ürünü bir arada yetiştirmelidir. Fındık ya da şeftali ağaçlarının arasında sebze tarımının yapılması örnektir.

Nadas (kuru tarım): Toprağın bir yıl ekilip bir yıl boş bırakıldığı yöntemdir. Verimi en düşük tarım yöntemidir. Yağışın yetersiz, sulamanın olmadığı yarı kurak karasal alanlarda daha çok tercih edilir. Ürün çeşitliliği az, dalgalanma ise fazladır. Anız yakma bu alanlarda daha fazladır. Bu yöntemden dolayı erozyon artar.

Nöbetleşe Ekim(dönüşümlü, münavebeli): Nadasa alternatif olarak tercih edilen tarım yöntemidir. Her yıl toprağın mineral bakımından ihtiyacına göre farklı bir ürün ekilir. Örneğin bir yıl buğday ekilirken, ikinci yıl nohuttun tercih edilmesidir. Toprak boş kalmaz, üretime süreklilik gelir. Nadasa göre verim daha fazladır. Bu yöntemden dolayı erozyon azalır.

Entansif (yoğun): Beşeri müdahale sonucu iklimin etkisi azaltılarak birim alanda verimin fazla olmasını hedefleyen yöntemdir. Makine kullanımı, sulama, tohum ıslahı, gübreleme, toprak analizi gibi tüm beşeri etmenler kullanılır. Verim fazla, ürün çeşitliliği fazla dalgalanma ise azdır.

Ekstansif (ilkel): Tarımın daha çok doğal koşulların etkisinde olduğu verimin az olduğu genellikle nüfusları fazla olan gelişmemiş ülkelerde tercih edilen yöntemdir. Gelişmemiş yörelerde bu yöntem yaygındır.

Organik (ekolojik): Az ürün, doğal üretim, kaliteli ürün için yapılan uygulamadır. Amaç doğal dengeyi bozmadan insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen, üretimde kimyasal girdi kullanılmayan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı olan tarımsal üretim biçimidir. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de organik tarım üretimi sınırlı da olsa mevcuttur.

TAHILLAR

Buğday: Temel besin sanayisinin hammaddesidir. Ekmeğin yanında bulgur, kepek, makarna, gofret, irmik, bisküvi gibi farklı ürünler elde edilmektedir. Karasal iklimi sever. Büyüme(çimlenme) döneminde ilkbaharda yağış, olgunlaşma ve hasat döneminde sıcak ve kurak bir iklim ister. Buğday her toprakta yetişebilen bir bitki olmakla birlikte buğday için en uygun topraklar, drenajı yeterli olan derin topraklardır. Türkiye üretiminin büyük bir kısmını iç bölgeler karşılar.

Karadeniz'in kıyı kesiminde Karadeniz ikliminden dolayı buğday yetişmez, diğer kıyılarda ise getirisi düşük olduğu için fazla tercih edilmez. Yağışların kararsızlığından dolayı üretiminde yıldan yıla dalgalanma fazladır. Üretimin azaldığı yıllarda tüketilen buğdayın bir kısmı ithal edilmektedir.

Arpa: Buğday üretim alanına paralellik göstermesine karşılık, buğdaya göre soğuğa daha dayanıklı olup yükseklerde üretimi yapılabilmektedir. İçki yapımı, ekmek ve hayvan yemi olarak kullanılır. Türkiye üretiminin büyük bir kısmını iç bölgeler karsılar.

Mısır: Besin maddesi, hayvan yemi, kâğıt yapımı, hasır, yağ, tatlandırıcı, biyodizel üretiminde kullanılır. Su ihtiyacı fazla olan mısır Karadeniz iklim bölgesinde doğal diğer bölgelerde ise sulama ile yetiştirilir. Karadeniz Bölgesinde buğdaya alternatif halkının temel besin maddesi durumundadır, iç tüketimi de çok olduğundan ticari amaç taşımaz. Diğer bölgelerde ticari(sanayi) amaçla yetiştirilir. Bir kısmı ithal edilmektedir.

Pirinç (Çeltik): Büyüme(çimlenme) döneminde bol su ve sıcaklık ister. Su dolu tarlalarda yetişir. Aynı tarlaya üst üste sürekli pirinç ekilirse verim düşer, birkaç yıl ekildikten sonra tarlaya farklı ürünler ekilmelidir. Ekimi akarsu kenarları ve vadi tabanlarında yoğunlaşmaktadır. Pirinç tarlalarının sürekli olarak su içinde olması, sinek üremesine ve sıtmaya neden olmaktadır. Bu nedenle pirinç üretimi özel izine bağlı olarak yapılmaktadır. (Tarımı yerleşim alanlarından uzak yerlerde yapılır.)

Çukurova, Amik ovası, Meriç boyları, Kızılırmak, Yeşilırmak, Sakarya'nın orta ve aşağı çığırları en önemli ekim alanlarıdır. Üretimi ihtiyacı karşılamadığı için pirincin bir kısmı ithal etmektedir.

Çavdar-yulaf: Düşük sıcaklığa dayanıklıdır. Fazla sıcaklık istemezler Buğday ve arpanın iyi yetişemedikleri alanlarda da tarımı yapılabilmektedir. Ekmek ve bisküvi yapımında kullanılır. Çavdardan alkol üretimi de yapılmaktadır. Tarımı daha çok iç bölgelerde yapılmaktadır. Kıyılarda tercih edilmez(Ekonomik ürünler tercih edilir)

BAKLAGİLLER

Baklagiller, besin değeri yüksek, toprağın organik azotça zenginleşmesini sağlar.

1. Nohut: Dünya üzerinde oldukça geniş bir alana yayılan nohut kurak ve yarı-kurak bölgelerin bitkisidir. Bunun için normal olarak hiç sulamadan da yetiştirilebilir. Yaz kuraklığına dayanıklıdır. İç bölgelerde yoğun yetiştirilir. Türkiye'de en fazla yetiştirilen baklagildir.

2. Mercimek: Tarım ürünleri içinde nem ihtiyacı en az olan bitkilerdendir. Kuraklığa dayanıklıdır. Mercimek, ülkemizin birçok bölgesinde yetişebilen ve nadas alanlarının değerlendirilmesi için ekim nöbetinde, buğday ve arpayla en uygun münavebeye girebilen bitkidir. Mercimek tanelerinde fazla miktarda protein bulunduğu için besleyici özellik taşır. Kırmızı mercimek; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yeşil mercimek ise İç Anadolu Bölgesi'nde yoğun yetiştirilir.

3. Fasulye: Yüksekliği fazla olmayan ve sulama imkânı olan her yerde tarımı yapılabilir. Sulama ile birçok bölgede yetiştirilir.

Not: *Tahıl ve Baklagillerin ekonomik değeri düşüktür. Bundan dolayı bir yere sulama gelirse bu ürünlerin ekim alanı daralır.*

SANAYİ ÜRÜNLERİ

1. Tütün: Tütün bitkisinde sağlık açısından zararlı olan nikotin maddesi bulundurur. Tohumlarından kolonya, yağ elde edilmektedir. İklim seçiciliği fazla değildir. Humuslu, su geçirgenliği olan, eğimli ve kıraç topraklarda daha iyi yetişmektedir. Filizlenme döneminde su, daha sonra sıcaklık ve kuraklık ister. Türkiye iklimine uyum göstermektedir. Ancak kaliteli tütün yetiştirilmesi amacıyla ekim alanları devlet tarafından sınırlandırılmıştır. En çok Ege Bölgesi'nde yetiştirilir.

2. Pamuk: Pamuk dokuma sanayinin hammaddesidir. Çiğit adı verilen tohumları, yemeklik yağ üretiminde kullanılır. Çırçır sanayisi, tekstil, yağ ve yem sanayisi, kâğıt sanayisi, biodizel üretiminde ham madde olarak kullanılmaktadır. Filizlenme döneminde bol su, olgunlaşma ve hasat döneminde yüksek sıcaklık ve kuraklık ister. Geçirimli alüvyal toprakları sever. GAP ile sulama imkânları birlikte üretim miktarı da artmıştır. Üretiminde Şanlıurfa ilk sırada yer alır. Dokuma sanayisi geliştiğinden dolayı pamuk ipliği ithal edilmektedir.

3. Çay: Anavatanı Güney Doğu Asya'dır. Çay bitkisi yaprağını dökmeyen bir bitkidir. Yıkanmış, asitli, kireçsiz ve kalınlığı fazla olan topraklarda en iyi yetişme koşullarını bulmaktadır. Bulutlu gün sayısının fazla olması, yıllık yağış miktarının 2000 mm. üstünde olması, ilkbahar ve sonbahar aylarında bol yağış alması ve kış ılıklığı gerekir. Havada yeterli nemin bulunması yetişme koşulları içinde en önemli faktördür.

Çay hikâyesi: **Zihni Derin** Batum´a düzenlenen geziye katılır. Çay tohumu ve fidanları, narenciye ve bazı meyve çeşitleri, Rize´ye gelir. Türkiye'de çay üretimi Cumhuriyetin ilanı ile başlamıştır (1924). Rize Ticaret Borsası verilerine göre 1940 yılında çıkarılan Çay Kanunu ile çay üretimi yaygınlaşmaya başladı. İlk çay fabrikası 1947 yılında Rize'de kuruldu. Çay tarımının önemli bölümü Rize'de kalan bölüm ise Trabzon, Artvin, Giresun ve Ordu'da üretilmektedir. Toplanan çay yapraklarının aynı gün işlenmesi gerektiğinden çay fabrikalarımız üretim alanı çevresinde (Hammaddeye yakınlık zorunludur) toplanmıştır. Türkiye dünya çay üretiminde 5. sırada yer alır.

4. Şeker pancarı: Şeker sanayinin hammaddesidir. Pancar tarımı yapılacak toprakların su ve besin maddelerini tutma kapasitelerinin çok iyi olması, iyi bir toprak derinliğine sahip olmaları gereklidir. Pancar tarımı için en ideal toprak derin, kolay ısınan kireçli topraklardır.

Pancar küspesi hayvan yemi olarak kullanıldığı için buralarda besi hayvancılığı da gelişmiştir.

Türkiye'de **şeker pancarı** tarımı 1923-1924 yıllarında başlamış ve buna yönelik ilk şeker fabrikalarımız, 1926 yılında, Alpulu (Kırklareli) ve Uşak'ta kurulmuştur. Üretim alanları şekerpancarı fabrikalarının çevresinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum ürünün taşıma maliyetinin yüksek oluşu ve kısa sürede işlenmesi zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Doğu Karadeniz kıyıları(fazla yağış) ve Güneydoğu Anadolu'da(aşırı kuraklık) kayda değer üretimi yok iken en çok İç Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilir.

5. Yağ bitkileri

a. Keten ve kenevir: Liflerinden dokumacılıkta, ip, çuval ve halat yapımında, tohumlarından ise yağ üretiminde yararlanılır. Serin ve nemli bir iklim bitkisidir. Uyuşturucu elde edildiğinden üretimi devlet kontrolündedir.

b. Anason: Özellikle rakı üretiminde kullanılır. Ayrıca yatıştırıcı özelliği nedeniyle anason çayı üretiminde kullanılmaktadır. Anason, iştah açıcı ve koku verici etkilere sahiptir. Anason sıcak, orta nemliliğe sahip iklimlerden hoşlanır.

c. Haşhaş: Kapsüllerinden afyon adı verilen zehirli uyuşturucu madde, yağlı tohumlarından ise yağ elde edilir. İlaç sanayisinde ve ağrı kesici olarak kullanılır. Üretimi Afyon başta olmak üzere Kütahya, Uşak, Denizli, Burdur, Isparta ve Konya çevresinde yapılmaktadır.

ç. Ayçiçeği: Ayçiçeği yağı, beslenme değeri en yüksek olan bitkisel yağlardan biridir. Yağı çıkarıldıktan sonra geriye kalan küspede, yüksek oranda protein bulunmaktadır, bu nedenle, karma yem üretiminde kullanılmaktadır. Yağlı boya yapımı, kâğıt, plastik, sabun ve kozmetik ürünler yapımında hammadde olarak kullanılmaktadır. Biyodizelde de kullanılır. Büyüme döneminde su, olgunlaşma döneminde bol sıcaklık ve güneşe ihtiyaç duyar.

Doğu Karadeniz kıyıları hariç bütün bölgelerimizde sulama ile tarımı yapılır. Üretimde Ergene Havzası ilk sıradadır. Tekirdağ ve Edirne'de yaygın şekilde yetiştirilir.

d. Zeytin: Anavatanı Doğu Akdeniz kıyıları olan bu ürün Akdeniz ikliminin tanıtıcı bitkisidir. Sofralık olarak ve yağ elde edilmesinde kullanılır. Soğuğa ve don olaylarına karşı duyarlıdır. Ekonomik olarak 10 yaşından sonra ürün verir. Yaşlandıkça verim artar. Yıllık bir bitkidir. Bir yıl çok, takip eden yıl az ürün verme özelliğine sahiptir. Zeytin üretimi açısından Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi'ne göre daha uygun şartlar taşımasına rağmen, daha karlı olan özellikle pamuk ve seracılığın tercih edilmesi nedeniyle 3. sırada yer almaktadır. Edremit çevresinde üretimi yoğun yapılır. Bir kısmı ihraç edilmektedir.

e. Soya fasulyesi: Yazları yağışlı ve sıcak olan muson ikliminde en uygun yetişme şartlarını bulur. Protein oranı oldukça yüksektir. Soya dünyadaki bitkisel yağların ve yüksek proteinli hayvan yemlerinin başlıca kaynağıdır. Soya yağ üretiminde, şekercilikte, inşaatlarda kullanılan macun bileşimlerinde, antibiyotiklerde, dizel yakıtında ve diğer birçok endüstriyel ve ecza ürünlerinde de kullanılmaktadır. Matbaa mürekkebi olarak da kullanılmaktadır. Biodizel yakıt olarak kullanılabilmesi soya fasulyesinin önemini artırmıştır. Üretimi için en uygun iklim Karadeniz iklimi olmasına rağmen yağ sanayinde kullanım alanlarının artmasından sonra Akdeniz Bölgesinde üretimi hızla gelişmiştir.

f. Yer fıstığı: Yerfıstığı çerez olarak tüketildiği gibi, yağı yemeklik olarak katı ve sıvı halde kullanılmakta, hayvan yemi, suni tahta, bisküvi, pasta, şekerleme ve sabun yapımında da kullanılır. Yerfıstığının hayvan beslenmesinde de önemi büyüktür. Türkiye'de 1930'lu yıllarda üretimine başlanmıştır. Akdeniz iklim şartlarında iyi yetişmektedir. Üretimin tamamına yakını Akdeniz Bölgemizde, Adana ve Osmaniye karşılar.

g. Susam: Yüksek sıcaklık ve ışık isteyen yağ bitkisidir. Su isteği fazla değildir. Kurağa dayanıklıdır. Susam yemeklik yağ, çeşitli şekerlemelerde, parfüm imalatında, kavrularak çerez ve unlu mamullerin üretiminde kullanılır. Küspesi protein ve vitaminler bakımından zengin olduğundan hayvan yemi olarak kullanılır.

h. Gül: Akdeniz Bölgesi ilk sırada yer alır. En çok Isparta ve Burdur'da yetişir.

ı. Aspir: Yağ, kimya sanayisi, kozmetik sanayisi ve biyodizel olarak kullanılır. İklim seçiciliği azdır.

k. Kanola: Biyodizel olarak kullanılır. Trakya'da yaygın yetiştirilir.

MEYVECİLİK

Türkiye'de yetiştirilen başlıca meyveler ve yetiştikleri alanlar aşağıda verilmiştir. Meyvecilikle ilgili şunu bilmekte fayda var: Birçok meyvede dünyada ilk sıralarda yer almaktayız. Bu ürünleri KÜFİ (**K**ayısı, **Ü**züm, **F**ındık ve **İ**ncir) formülüyle hafızaya kaydedebiliriz.

Kayısı: Kayısı ağacı yarı sıcak ve kurak geçen bölgelerde, dağların bol güneş gören güneye bakan eteklerinde derin ve su tutmayan, az meyilli ve hafif kireçli olan yamaçlarda çok iyi yetişmektedir. Malatya çevresinde yoğun yetiştirilir (%80). Dünyada ilk sıralardayız. Kuru şekilde ihraç ediyoruz.

Üzüm: Türkiye'de en yaygın ve en çok üretilen meyvelerden biridir. Düşük kış sıcaklıklarına dayanıklıdır. Üzüm yaş ve kuru olarak tüketildiği gibi pekmez, pestil, şarap ve rakı yapımında da kullanılmaktadır. Türkiye Dünya kuru üzüm üretiminde birinci sırada yer almaktadır. Üzümün önemli bir kısmı kuru şekilde ihraç edilir.

Fındık: Anavatanı Türkiye'dir. Karadeniz kıyı kesimi fındık yetiştiriciliği bakımından en uygun iklim özelliklerine sahiptir. Fındık diğer kültür bitki çeşitlerinden farklı olarak kış aylarında çiçek açmaktadır. Fındık çerez, çeşitli gıda ürünlerinde katkı maddesi ve yağı kozmetik sanayinde kullanılır. İhraç ettiğimiz tarım ürünleri içinde önemli bir yere sahiptir. Üretimin %80'ini Karadeniz, %20'sini ise Marmara Bölgesi karşılar. Ordu, Giresun, Samsun ve Sakarya önemli fındık üretim alanlarıdır.

İncir: İncir ağacının anayurdu Önasya ve Akdeniz havzasıdır. Kış ılıklığı ve yaz kuraklığı ister. Taze olarak tüketilir ve kurutmaya da elverişlidir. Reçeli, pekmezi, ezmesi yapılır. Tatlı ve hamur işlerinde kullanılır. Kurutulmuşunun besin değeri daha yüksektir. Türkiye Dünya kuru incir üretiminde ilk sırada yer almaktadır. Önemli bir ihraç ürünümüzdür. En çok Ege Bölgesinde (%78) büyük Menderes Ovası'nda (Aydın) yetiştirilir.

Elma: Elma, ılık ve serin iklim ve soğuğa dayanabilir. Üzümden sonra yetişme alanı en geniş olan meyvedir. Toplandıktan sonra uzun süre dayanma özelliği olduğundan ticari değeri fazladır. Meyve suyu, sirke, soda, sakız aroması gibi alanlarda sanayide kullanılır. Elma yetiştiriciliği ülkemizde hemen her bölgede yapılmaktadır. En çok Isparta'da yetiştirilir.

Antep fıstığı: Yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçtiği, volkanik topraklar en iyi yetiştiği alanlardır. Fazla nem ve yağış istemez. Ancak sulama ile verimi artar. İran ve ABD'de üretimin sulamayla gerçekleştirilmesi nedeniyle verim oranı daha yüksektir. Bir yıl çok takip eden yıl az ürün vermektedir. Meyveleri kuru olarak tüketilmesi yanında pasta ve çikolata sanayinde kullanılmaktadır. Gazi Antep, Şanlıurfa ve Siirt'te üretimi yoğun yapılmaktadır. Büyük bir kısmı ihraç edilmektedir.

Turuçgiller (Narenciye): Portakal, mandalina, limon, greyfurt(altıntop) ve turunç gibi meyvelerden oluşur. Turunçgiller sıcak iklim bitkileridir. Akdeniz kıyıları, Ege Bölgesi kıyılarından kuzeye doğru uzanır. Güney Marmara Bölümünün ılıman kıyı kesimlerinde, Doğu Karadeniz Bölümünde kışların ılıman geçtiği Rize çevresinde ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinin batısında(Fırat ırmağının batısı-Akdeniz ikliminin etki sahası)tarımı yapılmaktadır. Önemli bir kısmı ihraç edilir.

Muz: Tropikal iklim bitkisidir. Anavatanı Güney Çin, Hindistan ve Hindistan ile Avustralya arasında kalan adalardır. 1930'lu yıllardan sonra meyvesi için ticari amaçla yetiştirilmeye başlanmıştır. Anamur, Bozyazı, Gazipaşa ve Alanya ilçeleri ile çevresinde üretimi yapılmaktadır.(Toros dağlarının koruduğu, alanlar) Bu nedenle üretim miktarı azdır. Gövdeleri suda ıslatılıp, özel tarakla halat örülebilmektedir. Lifleri Afrika'daki yerli halk, şapka, hasır ve hediyelik eşya yapımında kullanılmaktadır. Avrupa'da gemi halatı, oto döşemeleri yapımında kullanılmaktadır. İhtiyacı karşılayamadığı için **ithal** edilir.

Badem: Bademin anavatanı Çin ve Orta Asya'dır. Asya ile Avrupa arasındaki İpek yolunda bademin seyyahlar tarafından yendiği bilinmektedir. Seyyahlar bademi bu yolla Yunanistan, Anadolu ve Orta Doğuya getirilmişler. Yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı Akdeniz iklimi en uygun üretim alanıdır.

Avokado: Tropik bir meyvedir. Özel konumdan dolayı yetişir. En çok Antalya ve Mersin'de yetişir.

Kivi: Özel konumdan dolayı yetişen tropik bir meyvedir. En çok Yalova ve Ordu'da yetişir.

YEM BİTKİLERİ

Fiğ: Hayvan yemi olarak yetiştirilmektedir. Bütün bölgelerimizde yetiştirilebilir. Yeşil ve kuru ot olarak yedirilebileceği gibi daneleri kırma yapılarak ta verilebilir. Hem otu hem daneleri oldukça besleyicidir.

Yonca: Yonca protein, vitamin ve mineral bakımından zengin, değerli bir yem bitkisidir.

Korunga: Korunga, baklagillerden ve çok yıllık bir yem bitkisidir Korunga, hayvanlara yeşil veya kuru olarak yedirilebilir. Yeşil yedirildiğinde şişkinlik yapmayan ve protein içeren değerli bir kaba yemdir.

Burçak: Saman gibi kaba yem kaynaklarının değerini arttırmak için kullanılır.

Uyarı: *Yonca, yulaf, fiğ, korunga ve burçak gibi bitkilere yem bitkileri denir. Besi hayvancılığının gelişmesiyle önem kazanmıştır. İklim seçiciliği azdır. İç bölgelerde yaygındır.* ***Destekleme alımları*** *kapsamındadır.*

Yumrulu bitkiler

Patates: Ilıman ve serin iklim bölgeleri bitkisidir. Derin ve organik madde bakımından zengin ve kumsal yapılı toprakları sever. Doğrudan mutfakta tüketildiği gibi cips, parmak patates, ekmek unu, nişasta, alkol ve hayvan yemi olarak da kullanılır. Patates bir çapa bitkisidir, kendisinden sonra ekilecek bitkiye temiz ve havalanmış bir toprak bırakır. Nevşehir, Niğde gibi birçok ilde yetiştirilmektedir.

Sarımsak: Anavatanı Orta Asya'dır. Türkiye'deki üretim alanları Kastamonu ve çevresinde yoğunlaşmıştır. Toprak altında büyük bir soğanı bulunur ve sağlık açısından büyük öneme sahiptir.

Soğan: İklim seçiciliği az olan bir ürün olduğu için bütün bölgelerimizde tarımı yapılmaktadır. Gelişme devresinde serin havaya ihtiyaç var fakat büyümesi için sıcaklığı fazla olması gerekir. Gevşek yapıda yeterli miktarda su tutabilen kök sisteminin yayıldığı ve kolayca bükülebilen verimli topraklarda yetişir.

Sebzecilik: Sebze; domates, lahana, patlıcan, ıspanak, pırasa, marul, salatalık ve biber gibi bitkilerdir. Sıcaklığın yüksek ve sulamanın yapıldığı yerlerde gelişmiştir. Üretimi en çok Akdeniz, Ege ve
Marmara'da yapılır. Bir kısmını ihraç ediyoruz.

Uyarı: *En fazla yetiştirilen sebze* ***domates****tir. Türkiye'de her mevsim taze sebze bulunduğundan dolayı konservecilik fazla gelişmemiştir. Konserveciliğin en fazla geliştiği bölge ise Marmara'dır. Bu durum üzerinde tüketici nüfus etkili olmaktadır.*

Seracılık(örtü altı tarım): Ticari amaçla yapılan tarım tekniğidir. Amaç tarımın yapılmadığı kış mevsiminde tarım ürünlerinin cam, plastik veya fiberglastan yapılmış malzemelerle tarım alanlarını korunarak tarımsal üretim sağlamaktır. Sebze ve meyve üretimi yapılır. Kış sıcaklıklarının yüksek olduğu yerlerde genellikle tercih edilir. Türkiye'de Akdeniz Bölgesi ve Ege bölgesinde yaygındır.

Turfanda: Yetişme mevsiminin başında ilk elde edilen ürünlerdir. Akdeniz Bölgesi'nde turfanda gelişmiştir.

Tarım ile ilgili önemli bilgiler

- **Üretimi devlet kontrolünde olan ürünler:** Kenevir (uyuşturucu), haşhaş (uyuşturucu), tütün (kalite ve kota), pirinç (sağlık sorunları), çay (kalite ve kota) ve şekerpancarı (Kota sorunu)
- **Yoğun emek isteyen tarım ürünleri:** Pirinç, pamuk, çay, fındık
- **Destek alımı yapılan ürünler:** Buğday, şekerpancarı, çay, haşhaş, kenevir, fındık, pamuk, kayısı, üzüm, incir.(Tütün 2002 yılında destekleme alımından çıkarıldı.)
- **Türkiye'de özel konumdan dolayı yetişen ürünler:** Muz, Çay, Kivi, Avokado
- **Yetişme alanı dar olan ürünler:** Muz, Çay, Zeytin, Fındık, Turunçgiller, Antep fıstığı, Kivi, Avokado
- **Kış ılıklığı isteyen tarım ürünleri:** Muz, Çay, Zeytin, Fındık, Turunçgiller, İncir, Kivi, Avokado

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Hayvancılık Teknikleri: Gerek Dünya'da gerekse Türkiye'de hayvancılık faaliyetleri iki teknikle yürütülmektedir.

1. Mera Hayvancılığı: Bitki örtüsüne bağlı yapılan hayvancılık tekniğidir. İklime bağlılığın fazla olduğu bu teknikte birim hayvandan elde edilen verim düşüktür. Mera hayvancılığında et süt üretiminde yıllar arası dalgalanma fazladır. Türkiye'de yaygın olan ve çok tercih edilen bir tekniktir.

2. Besi ve Ahır Hayvancılığı: İyi cins hayvanların modern tesislerde yem ile beslenmesidir. Verimin yüksek olduğu bu teknikte yıllar arası üretimde dalgalanma azdır. Yoğun nüfuslanmış bölgeler ile şeker fabrikalarına paralel gelişme göstermiştir. Özellikle tüketim merkezlerine yakın yerlerde yoğun besi hayvancılığı yapılmaktadır.

HAYVANCILIĞI GELİŞTIRME YOLLARI

Türkiye'de hayvan sayısı 60 milyona yakın olup sayı bakımından Avrupa'da ilk sıralarda yer alır. Ancak tarımsal verim istenilen düzeyde değildir.

Bundan dolayı hayvancılıkta şunlar yapılmalıdır:

- Yerli ırkların iyileştirilmesi (ırk ıslahı)
- Çayır ve meraların ıslah edilmesi
- Ahır ve besi hayvancılığına önem verilmesi
- Erken kesimin önüne geçilmesi
- Yem üretimine ağırlık verilmeli
- Hayvan hastalıklarıyla mücadele edilmesi
- Destek ve kredi olanaklarının artırılması
- Pazarlama imkânlarının gelişmesi önemlidir.

1. Büyükbaş Hayvancılık: Sığır, manda, et, eşek, katır ve deve gibi hayvanlardır. Yaz yağışlarının görüldüğü yerlerde ortaya çıkan büyükbaş mera hayvancılığı çayırlara paralellik gösterir. Erzurum – Kars ve Doğu Karadeniz çevresinde yaygındır. En fazla yetişen büyükbaş hayvan türü sığırdır. Suyu seven ve sınırlı sayıda bulunan manda ise daha çok Karadeniz Bölgesi'nde Samsun'da yoğun yetiştirilir.

Uyarı: *Büyükbaş hayvan sayısı, küçükbaş hayvan sayısından daha az olmasına rağmen et – süt verimi daha fazladır.*

2. Küçükbaş Hayvancılık: Hayvan varlığımızın büyük bir kısmını (%70) oluşturur. Step alanlarına paralellik gösterdikleri için geniş alanlarda yetişir. Ankara ve çevresinde tiftik keçisi yetişirken Toros dağlarında kıl keçisi eğimi sevdiği için yoğun yetiştirilir. Devlet ormanlara verdiği zarardan dolayı kıl keçisinin sayısını azaltmaya yönelik bir politika izlemektedir. Koyun ise (kıvırcık, dağlıç, sakız, merinos, karaman) daha çok iç bölgelerde yetişir. Koyun yetiştiriciliğine bağlı yünlü dokuma ve halıcılık gelişme göstermiştir.

Uyarı: *Marmara'nın güneyinde merinos, Ege'de kıvırcık, İç ve Doğu Anadolu'da ise morkaraman ve dağlıç koyun çeşidi yayılış gösterir.*

3. Kümes Hayvancılığı: Yemle beslenip iklime bağımlılık azdır. Büyük kentlerin çevresinde yoğun bir tüketici kitlenin bulunması ve pazar koşulları kümes hayvancılığını önemli bir sektör haline getirmiştir. En çok Marmara Bölgesi'nde gelişme göstermiştir. Bolu, Manisa ve Balıkesir önde gelen illerdir.

4. İpek Böcekçiliği: Dut yaprağıyla beslenip kozasından ipek elde edilir. Kozabirlik tarafından desteklenmektedir. Ancak suni ipek üretiminden dolayı önemini yitirmiştir. Diyarbakır (ilk sırada), Antalya, Denizli çevresinde üretimi yoğundur. Türkiye'nin en büyük suni ipek fabrikası Gemlik'te bulunur.

5. Arıcılık: Bal mumu, arı sütü, polen gibi ürünler elde edilir. Arılar tarımı yapan bitkilerde tozlaşmayı sağlayarak doğadaki dengenin korunmasına da sebep olmaktadır. Bitki örtüsünün zengin ve çeşitli olduğu dağlık alanlarda üretimi yapılır. Bal üretimi en çok Ordu, Muğla Rize, Artvin, Erzurum, Kars, Hakkâri ve Bitlis civarında gerçekleşir. Besin değeri fazla, pazarlanması ise kolaydır. Balın önemli bir kısmını ihraç ediyoruz.

Not: *Türkiye'de çiçek açma dönemleri farklı olduğundan dolayı* ***gezgin arıcılık*** *tarzı benimsenmiştir.*

TÜRKIYE'DE BALIKÇILIK

Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması ve çok sayıda göl ve akarsu bulunmasına rağmen, balıkçılık yeterince gelişmemiştir. Balıkçılık üç şekilde yapılır.

1. Kıyı (deniz) balıkçılığı: Türkiye'de çıkarılan su ürünlerinin % 90'ınından fazlası denizlerimize aittir. Denizlerden daha çok hamsi, istavrit, kefal, çaça, lüfer, mezgit palamut gibi balık türleri avlanır. Sanayinin gelişmemiş olması tarım alanlarının dar olmasından dolayı Karadeniz Bölgesi'nde balıkçılık gelişmiştir. Türkiye'de denizlerden elde edilen deniz ürünlerinin %75'i Karadeniz Bölgesi'ne aittir. Karadeniz'de en çok çıkarılan balık türü ise hamsidir. Boğazlar (Gelibolu, Lapseki ve Eceabat)balıkların göç yolları üzerinde olduğu için stratejik öneme sahiptir.

2. Tatlı su balıkçılığı: Akarsu, göl ve barajlarda yapılan balıkçılık faaliyetidir. Tatlı su balıkçılığında kerevit, inci kefali, sazan gibi balıklar öne çıkar. Eğirdir, Beyşehir, Çıldır, İznik, Hazar, Atatürk ve Keban'da balıkçılık yapılır. Ancak istenilen düzeyde gelişmemiştir.

3. Kültür balıkçılığı: Tatlı veya tuzlu sularda insan kontrolünde yapılan balıkçılık türüdür. Ege kıyılarında (kefal, çupra) Karadeniz'de (somon), Akdeniz'de (çipra) kültür balıkçılığı yapılır. Bu balıkçılık türü gittikçe gelişme göstermektedir.

Türkiye'de balıkçılığı olumsuz etkileyen faktörleri şöyle sıralayalım:

- Açık deniz (Okyanus) balıkçılığının yapılmaması
- Zararlı avlanma teknikleri
- Soğuk hava depolarının eksikliği
- Teknolojik yetersizlikler
- Su kirliliğinin fazla olması
- Tarım ürünlerinin bol ve ucuz olması
- Halkın balık yeme alışkanlığının olmayışı balıkçılığı olumsuz etkilemiştir.

Not: *Balık miktarı Karadeniz'de (Planktonların fazla olması, oksijenin fazla olması, uygun üreme alanlarının geniş olması) fazla iken balık çeşidi Akdeniz'de (sıcaklık, tuzluluk ve genişlik) fazladır. Ayrıca Karadeniz'de 200 metre derinlikten sonra balık bulunmaz. Bunun sebebi zehirli gazların (kükürtlü hidrojen) bulunmasıdır.*

Uyarı: *TÜİK verilerine göre balık miktarının en fazla olduğu deniz Karadeniz iken göl olarak da Van Gölü önde gelir. Ancak Van Gölü'nde miktar fazla olsa da (inci kefali) çeşit oldukça sınırlıdır.*

1. Türkiye'de tarımın desteklenmesi konusunda birçok kuruluş önemli görevler üstlenmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu kuruluşlardan biri değildir?

A) Devlet Üretme çiftlikleri

B) Pankobirlik

C) Antbirlik

D) Çukobirlik

E) Tarem

2. **Aşağıdakilerden hangisi modern tarımın unsurlarından biri değildir?**

A) Münavebeli

B) Tohum ıslahı

C) Zirai ilaçlama

D) Gübre kullanımı

E) Makine kullanımı

3. **Türkiye'de yürütülen hayvancılık faaliyetleri ile ilgili hangisi doğru bir bilgi değildir?**

A) Suyun bol olduğu Samsun'da manda yaygın yetiştirilir.

B) Dut ağaçları ile ipek böcekçiliği arasında yakınlık bulunmaktadır.

C) Büyük kentlere yakın yerlerde kümes hayvancılık gelişmiştir.

D) Zengin bitki örtüsü ile arıcılık arasında paralellik bulunur.

E) Büyük şehirlere yakın alanlarda yem sanayisine bağlı mera hayvancılığı gelişmiştir.

Kemal Arslan

4. **Bal hasat dönemlerinin Adana, Ordu ve Kars'ta farklılık göstermesi hangisiyle açıklanır?**

A) Yükselti farklarının bulunması

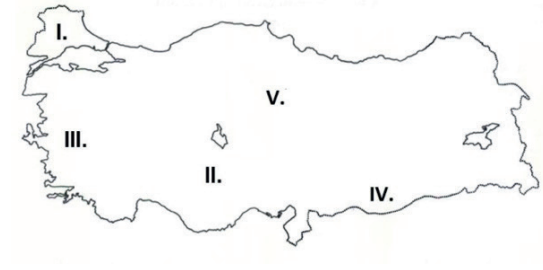
B) Tüketici nüfusu farklı olması

C) Çiçek açma dönemlerinin farklı olması

D) Bitki çeşitliliğinin farklı olması

E) Ticari durumun farklı olması

5. Türkiye haritasında bazı yerler işaretlenerek gösterilmiştir.

Buna göre verilen alanların hangisinde TRAGEP ile sulama sorunu giderilmeye çalışılmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E)V

6. **Türkiye'de toprakların kullanım alanlarına bakıldığında aşağıda verilenlerden hangisinin payı daha fazladır?**

A) Sulak alanlar

B) Mera

C) Orman

D) Tarım

E) Sanayi

7. Bisküvi, pasta, şekerleme, pasta, gevrek, hayvan yemi ve suni tahta yapımında kullanılır.

Yukarıda özellikleri verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mısır

B) Yerfıstığı

C) Ayçiçeği

D) Kanola

E) Aspir

8. **Türkiye'de kurak alanlarda sulamanın yaygınlaşması ile birlikte hangisinde artış meydana gelmez?**

A) Tarımsal verim

B) Ürün çeşitliliği

C) Tarımın yapıldığı alanlar

D) İklime olan bağımlılık

E) Üretimde süreklilik

9. Havza Bazlı Destekleme Modeli ve hayvancılıkla ilgili iki temelden oluşuyor. 2018'den itibaren destek almak için sertifikalı tohum şartı geliyor. Türkiye Ürün İhtisas Borsası bu amaca yönelik kurulmuştur.

Yukarıda özellikleri verilen tarım projesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Plantasyon

B) Yeşil Devrim

C) Milli Tarım

D) Ekstansif

E) İntansif

10.
- Besin sanayisinin ham maddesidir.
- Üretimi devlet kontrolündedir.
- Bira sanayisi ve hayvan yemi olarak kullanılır.
- Nem isteği yüksek olduğundan dolayı yaz kuraklığın olduğu alanlarda sulama ile yetiştirilir.

Yukarıda verilenlerde aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi ile ilgili bilgi verilmemiştir?

A) Çavdar

B) Buğday

C) Arpa

D) Mısır

E) Pirinç

11. **İç Anadolu Bölgesinde bazı yıllar tarımsal üretimin az olmasında,**

I. kışın don olaylarının olması,

II. yağışların artması,

III. kuraklığın artması

verilenlerden hangilerinin etkisi daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) Yalnız II E) Yalnız III

12. **Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de tarla tarımında birim alandan alınan ürün miktarını artacak önlemlerden biri değildir?**

A) Makine kullanımını arttırmak

B) Gübre kullanımının arttırılması

C) Sulama olanaklarının artması

D) Çiftçi sayısını arttırmak

E)Tohum ıslahı çalışmaları yapılması

Kemal Arslan

13. Türkiye'de 1950-53 yılları arasında Marshall yardımından sonra 40 binden fazla traktör Türkiye'ye gelerek Türkiye'de makine kullanımı iyice yaygınlaşmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi makineleşme ile birlikte ortaya çıkan sonuçlardan biri değildir?

A) İşsizlik artar.

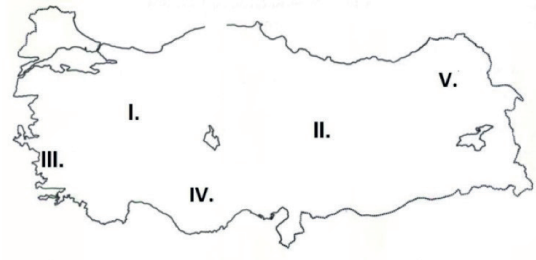
B) Tarım alanları genişler.

C) Ürün çeşitliliği artar.

D) Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi kısalır.

E) Tarımda verim artar.

14.

Don olaylarından olumsuz etkilenen bir bitki, yukarıdaki harita numaralarla gösterilen alanların hangisinde daha kolay yetiştirilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E)V

15. **Türkiye'de intansif tarım yöntemlerinin yaygınlaşmasının aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenemez?**

A) Tarımla uğraşan kişi sayısının azalması

B) Üretimde dalgalanmaların azalması

C) Birim alandan alınan verimliliğin artması

D) Ürün çeşidinin artması

E) Tarımda iklime olan bağımlılığın artması

16. **Aşağıdaki ürün gruplarından hangisinin yetişme alanı Türkiye'de daha geniştir?**

A) Baklagiller

B) Tahıllar

C) Yağlı tohumlar

D) Şeker pancarı

E) Yumrulu bitkiler

17. **Aşağıdaki illerden hangisi yağış düzeni nedeniyle tarımda sulanmaya duyulan gereksinim en azdır?**

A) Adana B) Afyon C) Malatya

D) Samsun E) Konya

18. Kuraklığın şiddetli ve yağışın fazla olması şeker pancarı üretimini engeller.

Buna göre, aşağıdaki illerden hangisi şeker pancarı tarımının daha zor olduğu söylenebilir?

A) Muş B) Şanlıurfa C) Eskişehir

D) Tokat E) Van

Kemal Arslan

19. **Ordu ve Adana'da yıllık ortalama yağış tutarı birbirine yakın olmasın karşın, Adana'da tarımda sulama gereksiniminin daha fazla olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Yağış rejimi

B) Yükselti farkı

C) Yer şekillerin uzantısı

D) Toprak yapısı

E) Yağış miktarı

20. **Baklagiller tarımı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru bir bilgidir?**

A) Üretim alanı en geniş olan tarım grubudur.

B) Sulama ile birlikte üretim alanı genişler.

C) Kıyı bölgelerinde getirisi yüksek ürünler yerine tercih edilir.

D) Nadas alanlarında sınırlı yetiştirilir.

E) Sanayi ürünlerine göre ekonomik değeri düşüktür.

21. İzmir ve Erzurum da aynı tür hayvan yetiştiren çiftçiler hayvansal ürünlerden farklı verim elde etmektedir.

Bu durum aşağıda verilenlerden hangisi ile açıklanabilir?

A) Yağış miktarının farklı olması

B) Çayır örtüsünün farklı olması

C) Hayvancılık yönteminin farklı olması

D) Pazar koşullarının farklı olması

E) Getirisinin farklı olması

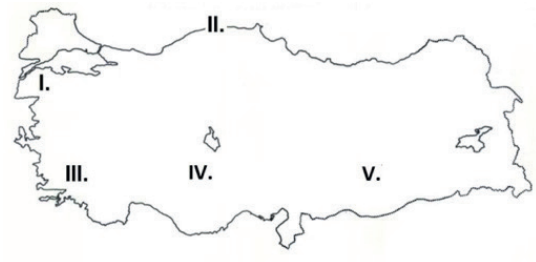
Kemal Arslan

22. **Aşağıdaki ovalardan hangisi yıl içinde birden fazla ürün olmaya diğerlerinden daha elverişlidir?**

A) Amik B) Taşova C) Erbaa

D) Pasinler E) Ergene

23.

Türkiye haritasında verilen alanların hangisinde buğdayın sınırlı yetişmesi daha çok doğal koşullara bağlıdır?

A) I B) II C) III D) IV E)V

24. **Tarım ürünlerinin satışında son yıllarda ortaya çıkan fiyat dalgalanmaları hangisi ile ortadan kaldırılabilir?**

A) Ekstansif tarım yöntemi ile

B) Destekleme alımları ile

C) Tohum ıslahı ile

D) İhracatının azalmasıyla

E) Kooperatiflerin özelleştirilmesi ile

25. **Bir yörede tarımda makine kullanımının artması;**

I. hasat süresi

II. tarımda verim

III. tarımda çalışanların sayısı

IV. ekim alanı

yukarıdakilerden hangilerinde azalma beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

26. **Yaz kuraklığı isteyen bir bitkinin diğer koşullara elverişli olsa bile verilen yerlerin hangisinde zordur?**

A) Kütahya B) Bursa C) Elazığ

D) Bartın E) Şanlıurfa

27. • Portakal

• Çay

Aşağıda verilen özelliklerden hangisi verilen ürünler için ortak özellik olduğu söylenebilir?

A) Güneşlenme istekleri fazladır.

B) Devirli ürünlerdir.

C) Kış ılıklığı İster.

D) Tek bir bölgede yetişir.

E) İhracatta önemli yer tutar.

28. **Aşağıdaki bazı hayvan türü ve yoğun yetiştirildiği il eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?**

	Hayvan türü	il
A)	İpek böcekçiliği	Diyarbakır
B)	Koyun	Van
C)	Kümes hayvancılığı	Manisa
D)	Tiftik keçisi	Mersin
E)	Arıcılık	Ordu

29. **Aşağıdaki ürünlerden hangisi düşük kış sıcaklıklarından daha az etkilenir?**

A) Çay

B) Zeytin

C) Pamuk

D) İncir

E) Mandalina

30. **Türkiye'de çay tarımı ile ilgili hangisi doğru bir bilgi değildir?**

A) Üretim alanı ile işletme yerleri arasında yakınlık zorunludur.

B) Üretimi kaliteden dolayı devlet kontrolündedir.

C) Asidik topraklar üretimi için oldukça uygundur.

D) Belli bir yükseltiden sonra yetiştirilemez.

E) Tuzsuz, kireçli toprakları sever.

Kemal Arslan

31. **Aşağıdaki ürünlerden hangisinin doğal yetişme alanı daha geniştir?**

A) Mısır B) Çay C) Kivi
D) Nohut E) Fındık

32. **Yaz kuraklığı isteyen bir tarım ürününün,**

I. Bafra
II. Akhisar
III. Susurluk
IV. Düzce

ovaların hangilerinde doğal koşullarda yetişmesi daha zordur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) I ve IV

33. Şeker pancarında çabuk bozulma durumundan dolayı fabrikalar hammaddeye yakın olmak zorundadır.

Buna göre aşağıda verilen illerin hangisinde şeker fabrikasının kurulması beklenemez?

A) Konya
B) Burdur
C) Muş
D) Rize
E) Erzurum

34. **Doğu Karadeniz kıyılarında çay üretiminin yapıldığı kuşağa ekilecek aşağıdaki bitkilerin hangisinden ürün almak daha zordur?**

A) Nohut B) Mısır C) Fındık
D) Turunçgiller E) Kivi

35. Türkiye'nin az çok her tarafında yetiştirilen tarım ürünleri arasında nem ihtiyacı en az olan bitkilerden biri mercimektir.

Buna göre mercimek tarımı için en uygun aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sakarya B) Diyarbakır C)Erzurum
D) Bartın E) Ordu

36. **Yetişme özellikleri dikkate alındığında aşağıdaki bitkilerden hangisinin soğuğa en dayanıklı olduğu söylenebilir?**

A) Çay B) İncir C) Limon
D) Üzüm E) Kivi

37. **Tarımsal faaliyetlerin yapıldığı ovalık alanlarda arıcılık faaliyetlerinin yeterince gelişmemesinin temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Tarımın daha çok gelir getirmesi
B) Bitki zenginliğinin az olması
C) Tarımsal ilaçlamanın yapılması
D) Arıcılığın ikinci iş olması
E) İklim şartlarının uygun olmaması

38.
- Vertisol toprakları sever.
- Güneşlenme isteği yüksektir.
- Gurbetçilerimiz sayesinde ekilip biçilmektedir.

Yukarıda bazı özellikleri verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nohut
B) Çeltik
C) Avokado
D) Ayçiçeği
E) Kenevir

Kemal Arslan

39. **Aşağıdakilerden hangisi şeker fabrikalarının Türkiye'nin her yerine yayılmasına olanak sağlayan en önemli faktördür?**

A) Şeker pancarının Türkiye'de geniş bir alanda yetişmesi

B) Şeker fiyatının ucuz olması

C) Şeker ihtiyacını fazla olması

D) Şeker pancarının ihraç edilmesi

E) Pancar küspesinin yem olarak kullanılması

40. **Türkiye'de balıkçılık ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru bir bilgi değildir?**

A) Tüketilen balıkların büyük bir kısmı kıyı balıkçılığı şeklinde elde edilir.

B) Akarsu, göl ve barajların tamamında tatlı su balıkçılığı yapılır.

C) Balık miktarında Karadeniz, çeşidinde ise Akdeniz öne çıkar.

D) Kültür balıkçılığı Güneybatı Anadolu'da yaygın yapılır.

E) Karadeniz'de 200 metreden sonra zehirli gazlardan dolayı canlı yaşamaz.

41. **Türkiye'de aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin üretim alanı diğerlerinden daha geniştir?**

A) Muz B)Zeytin C)Elma D)Fındık E)Pamuk

42. Lifleri dokumacılıkta kullanılır. İp, çuval ve halat yapımında kullanılmaktadır. Tohumlarından yağ üretimi yapılır. Uyuşturucu elde edildiğinden dolayı üretimi devlet kontrolündedir.

Yukarıda özellikleri verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Haşhaş B) Anason C) Keten-kenevir D) Tütün E) Soya fasulyesi

43. **Aşağıdaki ürünlerden;**

I. kivi

II. çay

III. avokado

hangileri özel konumdan dolayı Türkiye'de yetişir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) Yalnız II E) I, II ve III

44. **Aşağıdakilerden hangisi nöbetleşe ekimde buğday için daha iyi bir alternatif olduğu söylenebilir?**

A) Antep fıstığı

B) Arpa

C) Nohut

D) Mısır

E) Pamuk

45. • Korunga

• Fiğ

• Yonca

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen tarım ürünlerinin ortak özelliklerinden biridir?

A) Kış ılıklığı ister.

B) Tropikal iklim alanlarında yetiştirilir.

C) Bir yıl çok bir yıl az ürün verir.

D) Destekleme alımları kapsamında yer alır.

E) Mutlak yaz kuraklığı ister.

46. **Aşağıdaki alanların hangisi balıkçılık için stratejik bir alanda yer aldığı söylenebilir?**

A) Gemlik

B) Edremit

C) Eceabat

D) Ayvalık

E) İzmit

Kemal Arslan

Daha fazla soru için

CEVAP ANAHTARI

1.E	2.A	3.E	4.C	5.A	6.D
7.B	8.D	9.C	10.A	11.E	12.D
13.D	14.C	15.E	16.B	17.D	18.B
19.A	20.E	21.C	22.A	23.B	24.B
25.B	26.D	27.C	28.D	29.C	30.E
31.D	32.E	33.D	34.A	35.B	36.D
37.C	38.D	39.A	40.B	41.C	42.C
43.E	44.C	45.D	46.C		

YENİ!!!!!!

25x18 Coğrafya Denemesi

- Tamamı çözümlü
- Fiyatı, fotokopisinden uygun
- Tamamı güncel
- MEB kaynaklarının taranarak ve son TÜİK verileri ile hazırlanmıştır.
- Kitapsec.com da sadece 9.72 TL

kitapsec

